COL·LECCIÓ talaia

EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL

6

MOVIBAIX

Moviment Educatiu
en el Temps Lliure Infantil i Juvenil
del Baix Llobregat

Amb la col·lecció d'opuscles TALEIA la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.
No és en va que la col·lecció porta el nom de TALEIA: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.
Esperem que la seva publicació fomenti l'intercanvi i impulsi noves iniciatives

Colors:

lila: Educació especialitzada
rosa: Animació sòcio-cultural
verd: Educació ambiental
marró: Formació d'adults
blau: Educació en el temps lliure

MOVIBAIX

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 6

Text redactat per
Carles Barba Boada,
Joan Batlle Bastardas
i Roser Batlle Suñer,
del MOVIBAIX.

© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter, SCCL
tel. 357 00 50 - c/ La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B. 15.465-1990
ISBN: 84-404-6839-3

MOVIBAIX

Fundació Serveis de Cultura Popular
1990

PRESENTACIÓ

Volem felicitar la iniciativa de la Fundació Serveis de Cultura Popular d'editar la col·lecció Taleia, d'Experiències de Pedagogia Social. Probablement, l'ampli ventall de realitats que treballen en aquest camp al nostre país són poc conegudes i sovint no estan prou reconegudes socialment. Ben segur que aquestes publicacions seran una palestra molt valuosa per a la difusió i aprofundiment d'aquestes realitats.

Agrair d'altra banda, que l'experiència del **MOVIBAIX** hagi estat considerada d'interès i se'ns hagi ofert la possibilitat de sistematitzar la nostra aportació.

El **MOVIBAIX** és una realitat edificada per la voluntat i l'esforç de moltes persones i institucions que l'han fet possible. La mateixa elaboració que es presenta és producte del treball de molta gent que ha contribuït en aquests anys a escriure la nostra història quotidiana. A tots ells el nostre agraïment.

La present monografia s'estructura en sis capítols. En el primer s'ofereix un marc general del **MOVIBAIX**, la seva dimensió, els seus objectius i l'origen històric. En el segon apartat exposem el cos ideològic que fonamenta l'experiència. El tercer capítol vol aprofundir en el model d'entitat d'esplai que configura el moviment. El quart i cinquè apartats concreten l'activitat i el funcionament del **MOVIBAIX**. Finalment, en el sisè capítol s'aporten alguns elements d'anàlisi de l'experiència i s'assenyala la perspectiva de futur del moviment.

MOVIBAIX
Moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat.
Apartat de Correus núm. 99
Parc de la Torreblanca. Tel. 666 63 54
08980 SANT FELIU
DE LLOBREGAT
(Baix Llobregat)

El MOVIBAIX

Definició i dimensió actual

El **MOVIBAIX** és un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat.

Actualment aplega 36 entitats, centres d'esplai en la seva majoria, i també agrupaments escoltes i casals de joves, de 13 ciutats i pobles de l'Hospitalet i el Baix Llobregat. Aquestes entitats realitzen la seva tasca amb uns 6.000 nens i nenes i joves d'edats compreses entre els 4 i els 18 anys. L'equip humà al capdavant d'aquesta activitat està compost per més de 650 monitors.

El **MOVIBAIX** manté un Conveni amb la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya, ha estat declarat d'utilitat pública pel Consell Comarcal del Baix Llobregat i per set ajuntaments de la comarca. Té la seva seu al Parc de Torreblanca, en virtut d'un conveni amb la Mancomunitat del Parc composta pels municipis de Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí i Sant Just Desvern.

Entre d'altres característiques, l'experiència del **MOVIBAIX** és rellevant i pionera en alguns aspectes, pel fet que parteix d'unes característiques que la fan específica en relació a d'altres que treballen en el mateix sector:

- Sorgeix d'un treball de base, molt horitzontal, que no està emparat per cap institució econòmica, política, religiosa o de l'Estat. Està basada en la iniciativa d'entitats i associacions que realitzen la seva tasca de forma independent en uns barris i poblacions d'una realitat similar.
- Es desenvolupa en un àmbit: L'Hospitalet i el Baix Llobregat, de característiques socials i històriques determinades. Té una vocació de presència comarcal i una voluntat explícita de contribuir a la vertebració i millora de la comarca.
- Desenvolupa de forma pionera un model d'entitat que integra l'esplai diari

des d'una institució, el centre d'esplai, amb infrastructura pròpia i específica i amb una estructura que combina la professionalitat i el voluntariat.
• Es vertebra a partir d'un marc ideològic i de valors que integra una opció de pluralisme i no pren com un factor de divisió el fet religiós.

L'origen històric

A la primavera de 1983, responsables d'alguns centres d'esplai de L'Hospitalet, Cornellà, Sant Feliu de Llobregat i El Prat que ja es coneixien pel fet d'haver participat en activitats diverses de la comarca, es reuneixen per analitzar la seva situació i per plantejar-se la possibilitat de sumar esforços en la resolució dels seus problemes i reptes de futur.

Es constata ràpidament una gran sintonia i la coincidència de plantejaments i problemàtiques. Diverses trobades i el treball que se'n deriva desemboquen en l'elaboració d'un avantprojecte de document-base en el qual s'analitza la realitat del Baix Llobregat i de la seva població infantil i juvenil, on es valora la situació de les entitats de lleure i es formula la necessitat de crear un moviment educatiu d'àmbit comarcal vertebrat entorn unes idees comunes i amb la voluntat de fer avançar la tasca desenvolupada per les entitats.

A l'octubre de 1983 se celebra una primera reunió d'entitats a Sant Feliu de Llobregat on es debat i s'aprova aquest document-base i es decideix d'obrir un període constituent.

L'assemblea de Sant Feliu de Llobregat es conclou formulant la necessitat de constituir un moviment, a partir de set consideracions sobre la situació de les entitats:

• «Des de fa 15 anys, hi ha nuclis de persones provinents de diferents camps (parròquies, esplais, escoltisme, colònies) que treballen en la configuració d'entitats i d'institucions educatives en el temps lliure amb nens i joves i que ho fan amb uns valors alternatius als de les propostes dominants.
• La implantació d'aquestes entitats és desigual, ja que fins fa quatre anys no han tingut cap tipus de suport per part de les institucions públiques.
• La implantació i el desenvolupament de l'esplai és pobre si tenim en compte les necessitats potencials de la població, poc cohesionada ideològicament i, en general, poc o insuficientment ajudada per l'Administració.
•Els problemes bàsics de les entitats fan referència a la formació dels monitors, a la infrastructura de locals i als recursos econòmics.
• Existeix desorientació per part de molts ajuntaments sobre quin és el seu paper, el que cal fer en aquest terreny i a cada lloc. Hi ha ajuntaments més preocupats per les iniciatives pròpies que no pas pel suport a les existents.
• Les federacions de centres existents

en l'actualitat no afronten amb decisió aquests problemes, ni tenen una implantació important a la comarca.
• No existeixen instruments de coordinació i d'intercanvi entre les localitats, tot i que treballen en un medi comú i tenen problemes similars.»

La voluntat de crear el **MOVIBAIX** es formulava, llavors, de la següent manera:

«Vista l'anàlisi de la realitat del Baix Llobregat, de la situació de les entitats educatives en el temps lliure, de la població infantil i juvenil, i conscients que s'ha de potenciar una transformació a partir d'un esforç col·lectiu de les entitats i no únicament del treball aïllat de cada entitat, pensem que val la pena d'unir esforços en un moviment que agrupi totes les entitats que se sentin compromeses ens els objectius que assenyalem com a prioritaris, i en una caracterització del marc ideològic, educatiu de finalitats que també s'apunten.

Un moviment del Baix Llobregat i no pas una federació coordinadora, per tal com l'abast del projecte pedagògic sobrepassa un simple fet d'ajuntar-se i aprofitar serveis comuns: pertànyer al moviment vol dir fer una opció d'identificació amb uns objectius i una opció de treball.»

El document aprovat es va fer extensiu a d'altres entitats de la comarca. Quatre mesos després, el febrer de 1984, 24 entitats de nou poblacions del Baix Llobregat reunides a Cornellà varen constituir el **MOVIBAIX**.

Els objectius

Els objectius del **MOVIBAIX** formulats en el seu document-base són els següents:

• Treballar vers un model de societat i persona, des de l'àmbit de l'educació en el temps lliure d'infants i joves, on predominin uns determinats valors.
• Potenciar i desenvolupar les entitats educatives en el temps lliure d'infants i joves com a protagonistes de l'acció educativa.
• Donar cohesió i identitat a les entitats del Baix Llobregat que estiguin d'acord amb els seus principis, possibilitant l'aprofundiment en el treball educatiu i la cooperació en la resolució dels problemes i els reptes que tenen plantejats.
• Augmentar la consciència ciutadana entorn de la necessitat de l'educació en el temps lliure d'infants i joves i d'institucions per desenvolupar-la i treballar pel reconeixement social i polític de la tasca que realitzen les entitats.
• Oferir serveis a les entitats i als ajuntaments de la comarca per millorar i ampliar l'activitat educativa en el temps lliure amb un caràcter de servei públic.
• Ser interlocutor davant la societat i l'administració en tot allò que es relaciona amb la població infantil i juvenil

i la seva educació en el lleure.

Anualment, en l'informe de gestió, es formulen els objectius del curs que donen concreció progressiva a aquests sis grans objectius i es valora el nivell de consecució de les realitzacions de l'any anterior.

El marc ideològic

No és possible educar sense una reflexió sobre el món, les persones i els esdeveniments socials.

La filosofia, les conviccions, els dubtes i els ideals impregnen la pedagogia i li donen sentit, identitat i personalitat.

L'anàlisi de la societat i la referència a uns valors i a un cos ideològic han estat, des dels seus inicis, uns components essencials en la vida i l'orientació del **MOVIBAIX**.

Darrerament, el **MOVIBAIX** ha fet un esforç de reelaboració i actualització de l'anàlisi de la societat actual i de referents ideològics que orienten la tasca educativa del moviment.

Aquesta reflexió està més àmpliament desenvolupada en el document *Societat i Valors* inscrit en el procés de reflexió que hem anomenat: «Azimut. Coordenades per al futur.»

Els canvis en la societat actual

La societat actual es troba immersa en una crisi important que afecta tots els aspectes de la vida econòmica, política, social i cultural.

Aquesta crisi ve donada per una gran quantitat de canvis en el seu funcionament que demanen solucions noves. Entenem doncs aquesta situació de crisi com la possibilitat que té la humanitat de trobar nous nords i referències per solucionar els greus problemes i desequilibris que pateix la societat.

En el terreny econòmic i de la producció, hem de fer referència a la incorporació massiva de les noves tecnologies; al nou paper del treball en la vida de les persones amb l'atur estructural com a expressió més espec-

tacular de la crisis; a la marginació d'importants sectors del planeta en la misèria i a la generació de la societat dels «tres terços» en els països desenvolupats; a la caiguda del model de planificació de l'Estat representada pel model de la URSS i a les contradiccions que genera la lògica del mercat total dels països occidentals; a la destrucció de la natura i a la limitació dels recursos naturals del planeta.

En el terreny polític i de l'organització de la societat hem de ressaltar els forts canvis que s'han produït en el model d'Estat: la crisi de l'estat del benestar; l'ensulsiada dels estats totalitaris; el neocorporativisme que expressa el sorgiment de nous poders no legitimats per la sobirania popular en el funcionament dels sistemes democràtics; la crisi dels moviments socials en les darreres dècades; la manca de vertebració de les societats democràtiques i les dificultats de participació dels grups socials.

En l'àmbit de la cultura i els valors, cal esmentar els canvis en els comportaments culturals, la crisi dels valors de la modernitat, la primacia de l'individualisme, la mitificació de la vida urbana, i la postmodernitat com a posició vital.

Tots aquests canvis i la seva extraordinària complexitat demanen evitar qualsevol plantejament simplista i solucions màgiques i absolutes. Estem davant d'una realitat complexa i contradictòria que cal conèixer, i entendre la possibilitat que té la humanitat d'abordar, amb més mitjans que mai, la resolució dels seus problemes fonamentals.

Les opcions ideològiques del moviment

El **MOVIBAIX**, en tant que moviment social i educatiu, fa una aposta per la possibilitat de sortida positiva de la crisi.

Formula quatre valors per a la persona i vuit opcions per la utopia que són referents en la tasca que realitza en tots els seu nivells.

QUATRE VALORS PER A LA PERSONA

- **Cercar la utopia**

La crisi esdevé la gran oportunitat per canviar les coses. L'aportació de la ciència i la tecnologia, la possibilitat de construir una nova ètica que orienti el timó dels esdeveniments és un repte que val la pena d'assumir.

Volem deixar de banda el pessimisme, la inhibició i l'escepticisme com a actitud vital. Ens plantegem de cercar el sentit actual dels valors de justícia, igualtat, solidaritat i llibertat. Descobrir i construir el sentit dels propis actes, impregnar d'ètica els projectes i les accions.

- **Avançar des de la solidaritat**

Hem de poder començar a pensar i actuar amb una consciència planetària. La solidaritat és la brúixola que pot orientar el curs de la ciència i la tecnologia en una direcció o en una altra: en la direcció de consolidar una societat dual o en la direcció d'una major justícia social.

Solidaritat és també sentir-se col·lectiu, sortir de la closca claustrofòbica, del propi melic, establir llaços, projectes comuns, resituar-se cadascú en un context més ampli que l'horitzó dels propis problemes i circumstàncies.

És també exercitar la tolerància i el respecte, aprendre a conviure en la diversitat i treballar pel bé comú.

Exercir la solidaritat en la vida personal i col·lectiva és un referent bàsic per a la gent del **MOVIBAIX**.

- **Prendre la iniciativa**

No és una actitud positiva ni útil delegar la solució dels problemes en els poders públics o en els altres en general.

Participar de forma activa en tot allò que ens afecta és un paràmetre que ha d'impregnar la nostra manera d'estar.

Ens cal iniciativa per a inventar noves formes de treballar, noves formes de participar i relacionar-nos, noves maneres de descobrir el món, noves solucions a nous problemes.

Iniciativa per evitar la despersonalització i l'abúlia, per no perdre la il·lusió, per exercir el dret a decidir en tot allò que ens afecta a nosaltres i al nostre entorn immediat.

- **Estimar la vida i viure la felicitat**

En altres èpoques de la història, l'ètica es contraposava a la felicitat, com la societat a l'individu o la raó als sentiments. Fer una opció ètica, volia dir renunciar, en certa mesura, a l'espai de la individualitat i dels sentiments. Però una ètica farcida de renúncies i negacions és una ètica abocada a la hipocresia.

Cal una nova ètica capaç d'integrar l'univers personal i l'univers social, una ètica tan distant de la intransigència i la culpabilització com de la frivolitat i la irresponsabilitat, una ètica basada en la confiança en l'ésser humà i en la seva capacitat per transformar el món.

Hem de fruir amb el que tenim, hem de poder ser feliços. Es tracta de viure en la felicitat que neix d'estimar-se la vida, el món i els altres.

VUIT OPCIONS PER LA UTOPIA

Descrivim a continuació, de forma resumida, les idees-clau que configuren la nostra utopia social:

- **La societat del creixement humà**

Que, enfront del productivisme i el creixement econòmic irracional, creix i progressa en coneixements, en valors, en humanisme.

- **La societat integrada en el medi natural**

Que considera el planeta com una font il·limitada de recursos, que integra els éssers humans en un ecosistema fràgil i preciós, que valora l'entorn natural com el patrimoni bàsic de la humanitat.

- **La societat sense fronteres**

Que trenca la divisió Nord/Sud i Est/Oest i forneix una cultura integradora i plurinacional. Que s'allunya dels conflictes bèl·lics i la cursa armamentística com d'una relíquia del passat que cal superar.

- **La societat solidària**

Que parteix de la dignitat de la persona humana per lluitar contra la discriminació, el dualisme social, el racisme, la misèria, la fam i la ignorància, la desigualtat sexual, la servitud i l'explotació.

- **La societat del treball i l'ocupació per a tothom**

Que forja un nou concepte de treball. On es reconeix el dret i el deure de treballar per a la col·lectivitat i s'eixamplen noves ocupacions d'utilitat social. Una societat on tothom treballa i la gent viu dignament.

- **La societat de la tecnologia al servei de la humanitat**

Que posa la ciència i la tecnologia al servei de la formació, de la cultura, de la comunicació i de la resolució dels problemes bàsics de la humanitat.

- **La societat de la participació**

Que es nodreix en la democràcia, la implicació i la corresponsabilització de tots els sectors socials. Una societat amb moviments socials forts. Amb associacionisme que dóna vida i senyals d'identitat als pobles i ciutats.

- **La societat del temps lliure ple de sentit**

On el temps lliure és temps de creixement humà, de progrés personal, i que possibilita el desenvolupament integral de les persones, la formació permanent, la relació social, la participació ciutadana, l'arrelament, el compromís i el viure la vida intensament.

El centre d'esplai com a institució educativa

Tal com hem dit anteriorment, el **MOVIBAIX** és un moviment que sorgeix a partir de l'existència d'entitats —centres d'esplai en la seva majoria— que tenen moltes coses en comú i que s'agrupen per sumar esforços en el desenvolupament de la seva activitat.

Explicar què és el **MOVIBAIX** significa, per tant, i sobretot, parlar de què són els centres d'esplai i el model d'entitat que els dóna consistència.

La institució «centre d'esplai» és l'instrument principal per realitzar la nostra acció educativa amb els nens i els joves. El **MOVIBAIX** ha defensat sempre la necessitat d'aquesta institució que, en el marc del temps lliure, desenvolupa la seva tasca a partir d'un projecte educatiu, d'una infrastructura específica i d'un equip humà format expressament per dur aquest treball.

Una de les raons principals que explica la realitat del **MOVIBAIX** és la coherència d'un model d'entitat que, independentment del volum de l'esplai i del desigual nivell d'implantació i estructuració, li ha donat consistència i perspectiva de futur.

Definim el centre d'esplai com «una entitat educativa en el temps lliure d'infants i joves, arrelada i identificada amb un territori (barri o poble), configurada com una associació sense ànim de lucre, independent de l'Administració, que realitza un servei públic, que combina, en la mesura que es desenvolupa, el treball conjunt de voluntaris i professionals i que se situa en el sector de l'economia social».

Aprofundim a continuació en aquests trets característics que configuren el model de les entitats d'esplai del **MOVIBAIX.**

El centre d'esplai educa

Educació integral i educació global

El centre d'esplai és una institució educativa. No és, per tant, només un lloc on un s'ho pot passar molt bé, on es pot relacionar amb d'altres companys, on pot fer activitats més o menys atractives o engrescadores. Tot això es fa, però en funció d'un projecte educatiu. De fet, hi ha d'altres institucions (acadèmies, escoles de música, centres excursionistes, clubs esportius, ludoteques...) que fan activitats que també es desenvolupen en el centre d'esplai.

Allò que diferencia el centre d'esplai és el fet de plantejar-se formalment l'educació integral dels infants i els joves.

Desenvolupar determinades activitats no és l'objecte principal del centre d'esplai, sinó l'educació integral dels nois i noies en els diversos aspectes de la seva personalitat. En el centre d'esplai s'hi pot fer de tot: en aquest sentit, engloba tot un seguit d'activitats que s'organitzen en la mesura que ajuden el procés educatiu dels nois. És freqüent, doncs, veure en els nostres centres d'esplai, activitats de teatre, de natura, esportives, de ludoteca, de música, plàstiques, informàtiques ... independentment que a la nostra societat hi hagi d'altres institucions organitzades entorn d'alguna d'aquestes activitats.

En síntesi, podem parlar del centre d'esplai com d'un espai educatiu per a l'educació **integral** i que té un caràcter **global** pel que fa a les activitats que desenvolupa.

Els eixos de la nostra acció educativa

Desenvolupem el procés educatiu a partir de tres eixos essencials:

- **La interrelació amb el medi:** El nen creix, s'enriqueix i madura a partir de les interrelacions que estableix amb el seu medi. Té una gran curiositat i necessitat de conèixer i descobrir tot allò que el rodeja. Si aquesta curiositat ha estat ben motivada i estimulada, el nen pregunta, qüestiona i s'interessa per tot el que l'envolta.

Ens plantegem, per tant, que el nen vagi coneixent i estimant el seu entorn de forma progressiva, i motivar-lo perquè el millori i el trasformi.

- **L'activitat experimental i creadora:** La descoberta i exploració del medi, quan el nen la realitza de forma natural i lliure, és sempre una descoberta activa. Els nens viuen els esdeveniments de forma intensa quan en són els protagonistes i quan poden expresar-se i intervenir-hi. Aquesta és la manera que les experiències esdevenen educatives i enriquidores.

Cal connectar amb el desig d'experimentació i d'activitat del nen a fi de conduir el procés educatiu cap a les fites que ens hem proposat. Si no do-

néssim la importància adequada a aquest desig d'experimentació per part del nen, educaríem persones passives, poc crítiques i poc implicades en la transformació de les coses.

En el centre d'esplai és del tot essencial el protagonisme dels nens en les activitats i que aquestes responguin als seus interessos i motivacions. La selecció de les activitats es farà, per tant, en funció d'aquest criteri.

• **La col·lectivitat, la seva organització i les seves exigències:** Tot el procés educatiu en el nen, s'orienta inicialment cap a la seva socialització.

L'antinòmia individu-col·lectivitat genera, des dels primers dies de la vida del nen fins a l'edat adulta, unes tensions que tenen per objecte l'equilibri entre les dues realitats.

El nen, al llarg de la seva vida, segueix un procés evolutiu constant que el fa sortir d'ell mateix i el porta de forma natural cap als altres. La relació que estableix amb ells l'enriqueix i el resitua en la seva individualitat.

El grup és, per tant, un instrument bàsic en les nostres entitats per educar la sociabilitat. El nen, dins del grup, va consolidant la seva relació amb els altres de forma gradual i, en la mesura que ha tingut experiències positives, amplia i diversifica el seu marc de relació.

A manera de resum, podem dir que del que es tracta és de posar els mitjans que ajudin a educar persones interessades i motivades per tot allò que les rodeja, persones actives i amb ganes de transformar la realitat, persones solidàries i sensibles als problemes dels altres.

El moviment d'esplai al nostre país ha estat històricament pioner en alguns aspectes del món educatiu. De fet, moltes activitats i plantejaments educatius integrats avui en les escoles a partir del moviment de renovació pedagògica, van iniciar-se en experiències del món del lleure.

Els nostres centres d'esplai s'inscriuen en els principis de la pedagogia activa i, en aquest sentit, es plantegen una posada a punt i una sistematització de la seva metodologia.

El temps lliure com a espai educatiu

El centre d'esplai desenvolupa la seva acció en el temps lliure.

El temps lliure té una importància creixent en la nostra societat. Aquesta importància resideix en la seva progressiva amplitud quantitativa, però també en la seva vessant qualitativa.

El temps lliure és un espai en el qual sovint es conformen les actituds bàsiques del nen. És l'espai en què es desenvolupa predominantment una oferta consumista. És l'espai, també, on els

mitjans de comunicació de masses projecten els valors dominants de la nostra societat.

En el temps lliure és, d'altra banda, quan el noi, probablement, es troba més indefens envers les grans influències de la societat.

Per això el centre d'esplai esdevé una institució, un marc educatiu alternatiu on es possibilita que el noi tingui una sèrie d'instruments i de referències personals pròpies. Un espai d'aprenentatge, també, de la utilització d'aquest temps com un espai de relació social, d'educació cívica, de cultura, de desenvolupament personal i creatiu. Conjuntament amb l'escola i la família, vol contribuir al procés educatiu del nen.

El temps lliure té un potencial educatiu molt important que el centre d'esplai ha de saber recollir i aprofitar. Un component important que ajuda al procés educatiu plantejat per l'esplai és la seva opcionalitat: a l'esplai el nen, o el jove, hi va perquè vol, perquè s'hi troba bé; pot decidir no anar-hi.

Aquest fet és d'enorme importància, ja que la motivació i el protagonisme del nen estan garantits inicialment per aquest motiu.

Infants i joves

Els centres d'esplai del **MOVIBAIX** treballen amb els nens i els joves en edats entre els 4 i els 18 anys.

L'especialització en aquest sector d'edat és genuïnament nostre. Per vocació, per competència i pel fet de no haver esgotat ni de lluny les possibilitats d'aquest sector, creiem que cal potenciar aquest tret identificador.

Una característica de la majoria de les entitats del **MOVIBAIX** és el seu treball amb adolescents i joves. Tradicionalment, molts centres d'esplai a Catalunya han desenvolupat la seva tasca amb nois de fins a 14 anys.

La nostra experiència ens confirma la importància de continuar el procés educatiu més anys, ja que l'adolescència és una etapa de la vida dels nois en què convé moltíssim que tinguin un suport i unes referències per anar trobant i definint la pròpia personalitat, les actituds i els valors.

Hem integrat també en el nostre treball els nens de 4 i 5 anys en funció d'una demanda social creixent i de la potencialitat educativa, des de l'esplai, d'aquest sector d'edat. El balanç és també molt positiu.

La nostra especialització amb infants i joves va acompanyada del treball amb els adults, els pares dels nois, com a corresponsables del procés, i de la relació i acció conjunta amb d'altres entitats del barri o de la ciutat.

Finalment, un aspecte a destacar és la funció social d'integració de nois amb problemàtiques destacables, ja sigui per

una deficiència física o psíquica concreta o per problemes d'inadaptació social. En aquest sentit, els centres d'esplai realitzen una funció de prevenció i d'integració de situacions marginals.

Arrelat en el medi

Una de les característiques principals i definitòries dels centres d'esplai del **MOVIBAIX** és l'arrelament en el medi més immediat.

Aquest arrelament està triplement fonamentat:

- En primer lloc, per raons pedagògiques: en un apartat anterior, hem desenvolupat amb més detall la relació amb el medi com un dels tres eixos essencials de la nostra acció educativa. No és possible educar en un illot, al marge del medi immediat. Ben al contrari, només és possible fer-ho posant en relació els nois amb les circumstàncies que els envolten.
- En segon lloc, per raons de tipus social: els centres d'esplai volen donar resposta a unes necessitats i a una demanda de la societat, això és, a l'activitat en el temps lliure dels nens i els joves.
- En tercer lloc, per una opció ideològica: els centres d'esplai volen tenir una presència en la vida del barri o del poble, volen contribuir a la vertebració de la comunitat i oferir un espai de participació en la vida col·lectiva.

Els centres d'esplai del **MOVIBAIX** participen de forma activa en els esdeveniments de la vida local, en les seves festes, en les problemàtiques específiques de cada lloc, en la coordinació d'esforços dels diferents sectors socials per millorar els pobles i les ciutats.

El **MOVIBAIX**, en el seu conjunt, concreta la seva actuació a L'Hospitalet i el Baix Llobregat. Aquest és un medi poc estructurat socialment, amb greus dèficits de vida col·lectiva i de serveis bàsics.

Impulsa iniciatives col·lectives de les entitats envers la millora i defensa del seu medi natural, en les festes col·lectives, i està present en els projectes comarcals com, per exemple, el de la IV Universitat. Participa en instàncies de coordinació de diverses associacions i concerta accions conjuntes amb les diverses administracions locals.

A un altra nivell, el **MOVIBAIX** fa una opció inequívoca per la integració en la llengua i la cultura catalana en un medi amb un gran component immigratori. L'activitat dels seus centres d'esplai desenvolupa un treball sistemàtic en el coneixement de la llengua, les festes, la cultura i la geografia catalana.

Incorpora en el seu treball l'aportació de l'**educació ambiental** que posa l'accent en el coneixement, la preservació i la millora del medi natural i del medi social en totes les seves vessants.

Probablement, l'arrelament en el medi en un sentit ampli és una de les característiques que més identifiquen els centres d'esplai i l'experiència del **MOVIBAIX**.

Associació sense afany de lucre

Els centres d'esplai del **MOVIBAIX** estan configurats jurídicament, en la seva majoria, com a associacions sense finalitat de lucre i regides per la Llei d'Associacions de 1964.

Com se sap, aquesta llei que prové de l'època política anterior, tot i que té derogats molts dels seus articles, no és un bon marc legislatiu per a la majoria de les associacions i, en conseqüència, per la seva especificitat, tampoc no ho és per als centres d'esplai.

En tot cas, com que no en tenim d'altra, utilitzem aquest marc legal, que és el que ens dóna personalitat jurídica: el **MOVIBAIX**, en tant que moviment, és també una associació.

Probablement, la manca d'atenció de què és objecte el sector associatiu no lucratiu en el nostre país és una de les assignatures pendents del nou període democràtic. Aquest fet expressa, d'una banda, la debilitat del sector associatiu i, de l'altra, la poca sensibilitat dels governants envers la tasca que realitzen les associacions pel que fa a la vertebració de la societat democràtica i a la configuració de grups intermedis de participació ciutadana.

Més enllà, però, del marc jurídic actual, de la necessitat de legislar sobre associacions en el nostre país i, d'una manera especial, d'establir dins del marc fiscal la protecció i el mecenatge d'associacions com les nostres, allò que ens interessa ressaltar aquí són les característiques dels centres d'esplai en tant que associacions.

Els centres d'esplai neixen per la voluntat d'unes persones que, conscients de la problemàtica infantil i juvenil dels seus barris, es plantegen d'intervenir-hi.

Es tracta, per tant, d'associacions amb personalitat jurídica pròpia, autònomes i independents de l'Administració i de qualsevol altre grup econòmic, polític o religiós.

En la mesura que s'han desenvolupat, han anat adoptant formes d'organització diverses per garantir la tasca que l'associació s'ha proposat de tirar endavant i els mecanismes de participació i d'implicació en el projecte de totes les persones que el fan possible.

La majoria d'entitats estan compostes per un equip que, en funció del volum de l'entitat, oscil·la entre els 10 i els 40 monitors. Aquest equip s'organitza des del punt de vista operatiu per dur a terme l'activitat proposada. En les entitats més consolidades hi ha normalment

un nucli més reduït (sovint aquest és el que forma «l'associació») que garanteix la continuïtat i la coherència del projecte.

Els centres d'esplai del **MOVIBAIX** no són, per tant, empreses de serveis malgrat prestar serveis a la societat, ja que no reparteixen beneficis —cas de tenir-los—; tampoc no són cooperatives, ja que no tenen un caràcter lucratiu i els seus components no treballen necessàriament a l'interior de l'entitat; ni són fundacions, ja que no disposen d'un patrimoni o capital fundacional.

Són, per tant, associacions de caràcter no lucratiu que tenen un objectiu social determinat, que es plantegen de treballar amb altres associacions per a la progressiva vertebració del barri o del poble i que tenen una estructura interna que estimula la participació i la implicació en el projecte de totes les persones que hi participen.

Els centres d'esplai, en tant que associacions, són autèntiques escoles de participació social per a totes aquelles persones que en formen part.

Un dels reptes que tenim plantejats en una perspectiva de futur, especialment en les entitats professionalitzades, és la progressiva separació de papers entre els membres que componen els òrgans de govern de l'associació i les persones que treballen de forma professionalitzada a l'esplai.

De fet, estructures associatives més avançades que les nostres, com és el cas francès, tenen clarament dividides aquestes dues funcions.

En el cas de l'associació **MOVIBAIX** hem establert ja la incompatibilitat entre ser membre de la Junta Directiva i treballador remunerat de l'estructura del moviment.

Servei públic

El **MOVIBAIX** sempre ha volgut destacar el caràcter públic de la tasca dels centres d'esplai, més enllà de la seva titularitat jurídica, i ha defugit el qualificatiu de «privat» en tant que manté connotacions restrictives i fa referència a l'interès d'uns pocs.

A vegades, sobretot des d'alguna administració, s'ha volgut associar els conceptes «públic» i «privat» a «estat» i «societat» respectivament. Fins i tot, en el camp de la tasca associativa i cultural, s'han fet transpolacions mecàniques de velles polèmiques entre «públic» i «privat» d'altres sectors com són l'ensenyament i la sanitat.

En els darrers anys, cada cop s'han anat aclarint més aquests conceptes i avui està pràcticament normalitzat el caràcter públic de moltes activitats, amb independència de la seva pertinença a l'Estat.

Un exemple d'això que diem, en el nostre cas, és la declaració d'utilitat pú-

blica del **MOVIBAIX** per part del Consell Comarcal i de set ajuntaments de la comarca, així com el conveni que tenim subscrit amb la Direcció General de Joventut de la Generalitat.

El **MOVIBAIX** ha defensat des de la seva fundació —i així ho contemplen els seus objectius i principis— el protagonisme de les entitats en la tasca educativa amb infants i joves i ha situat el paper de l'Administració com a suport i control per tal que aquesta tasca es faci correctament.

Encara queden a la nostra comarca i al nostre país seqüel·les importants del primer període democràtic en què moltes administracions, desorientades sobre el que calia fer, varen tirar endavant iniciatives pròpies en aquest sector entrant en competència amb associacions, en alguns casos, i evitant la possibilitat de creació i desenvolupament d'entitats, en d'altres.

Actualment, a la nostra comarca, existeix una línia molt estesa de suport dels centres d'esplai per part dels ajuntaments, a través de convenis que, tot i ser en la majoria dels casos insuficients, expressa una sintonia en els objectius a assolir i en la forma de treballar. També existeixen ajuts importants en les activitats de colònies.

Pel que fa a les entitats, progressivament s'han anat plantejant nous reptes per ampliar el seu servei i la seva tasca amb una voluntat d'obrir portes i de tenir més presència en la vida del poble o la ciutat.

Una línia bàsica del treball de les entitats és desenvolupar programes i accions conjuntes amb els ajuntaments de cada poble i ciutat per a la consecució d'objectius comuns.

Voluntaris i professionals

Un aspecte a destacar de la nostra experiència, que l'ha fet pionera en el camp de l'esplai, és precisament el funcionament diari dels centres d'esplai i la seva progressiva professionalització.

En un medi dificil i mancat de molts recursos bàsics, molts centres d'esplai van entendre en el seu moment les limitacions òbvies que tenia la seva tasca quan únicament es desenvolupava els dissabtes a la tarda. Aquesta convicció va fer que aquestes entitats ampliessin el seu treball als dies laborables i, en conseqüència, incorporessin el treball professional en el seu projecte.

Es tracta d'entitats i associacions que han optat, a partir del seu propi desenvolupament, per la combinació del treball professional i voluntari al servei d'un projecte col·lectiu.

L'adequada combinació entre professionalitat i voluntariat és probablement una de les claus que han de possibilitar la consolidació de les associacions.

Aquesta afirmació té una especial concreció en el camp de l'esplai i de l'educació en el lleure en general. Hem assistit en els darrers anys a la formulació d'una antinòmia entre «professionalitat» i «voluntariat» que no sempre ha trobat la síntesi adequada. Sovint, les passes envers la professionalització que alguns han donat amb la voluntat de millorar i de fer més eficaç la tasca desenvolupada, s'han viscut com un atemptat a l'essència de l'associació i del seu objecte social. No sempre, en aquest procés, ha dominat la racionalitat i a vegades han prevalgut resistències que tenien més a veure amb un model del passat que no amb criteris de disseny de futur.

La nostra pràctica ens diu que aquelles associacions sense finalitat lucrativa que han estat capaces de donar passes cap a una professionalitat són aquelles que estan en millors condicions de poder desenvolupar la seva tasca en tant que associació i, al mateix temps, d'aglutinar voluntariat en el seu projecte de participació social.

L'aportació de la professionalitat

La incorporació de professionals en el desenvolupament de la tasca associativa ha contribuït en la nostra experiència a:

- Donar continuïtat i estabilitat a associacions que, pel fet d'estar exclusivament basades en opcions voluntàries, estaven sotmeses a crisis cícliques que fins i tot posaven en perill la mateixa existència de l'associació.
- Donar coherència a la tasca realitzada, que sovint es desenvolupava de forma inconnexa o desigual en funció de les possibilitats de dedicació i de canvis en el voluntariat.
- Garantir un treball més rigorós i una feina més ben feta tant per l'increment de dedicació com per la formació de les persones que de forma professional s'han incorporat a la tasca associativa.
- Generar recursos econòmics per garantir progressivament el finançament de les associacions, element determinant de la pervivència de l'associació, en la majoria dels casos.
- Ampliar i millorar el resultat de la tasca de l'associació.
- Aglutinar voluntariat en la mesura que hi ha el temps i la situació per fer-ho correctament i per organitzar la seva voluntat i el seu potencial. El bon professional és aquell que crea i genera voluntaris entorn d'un projecte col·lectiu.

L'aportació del voluntariat

El voluntariat, per la seva banda, és un component essencial de les associacions no lucratives, pel fet que:

- Garanteix la pervivència de les idees i la filosofia que orienten i justifiquen l'associació.
- Expressa la voluntat de servei i d'altruisme de l'associació i canalitza la motivació de moltes persones que volen fer un servei a la societat en un camp específic.

• Vehicula la possibilitat de participació social en un espai intermedi entre l'individu i la societat com és l'associació.
• Possibilita, especialment entre els joves, la inserció social i l'educació cívica que no sempre es troben en el camp laboral o de la formació acadèmica.

La relació entre professionals i voluntaris

Un model mixt entre professionalitat i voluntariat genera, tal com hem dit, una nova situació que, globalment, millora de forma substancial la vida associativa i, específicament, el desenvolupament i la tasca del voluntariat.

Aquesta nova situació genera també nous problemes, diferents dels anteriors, que convé abordar amb un esperit innovador i constructiu. Les noves dificultats de relació i de situació d'ambdós components no han de constituir en cap cas arguments per anar a models passats, ans al contrari, estímuls per desenvolupar amb més força la vida associativa i el creixement de les opcions voluntàries.

Temes com la participació dels voluntaris en la vida associativa, els instruments de control de l'associació envers els professionals, l'organització del voluntariat, els diferents nivells de presa de decisions, són algunes de les qüestions que les associacions que han emprès aquest camí ja s'han hagut de plantejar i a partir de les quals han hagut d'adequar les solucions més adients.

Autoocupació i economia social

Els centres d'esplai més desenvolupats del **MOVIBAIX** s'inscriuen, des del punt de vista econòmic, en aquell sector de l'economia anomenat «economia social». Són també experiències d'autoocupació.

L'economia social i l'autoocupació són dos conceptes relativament nous al nostre país: són dues cares d'una mateixa moneda, dos conceptes que estan relacionats i es necessiten. L'economia social és el marc referencial, un camp d'actuació on els criteris econòmics i socials conflueixen. L'autoocupació és un dels eixos bàsics de la seva pràctica i desenvolupament, és a dir, la capacitat d'una sèrie de persones per autoocupar-se desenvolupant una feina.

L'economia social s'està revelant com un camp de l'economia i de l'organització social que té una importància molt significativa, tot i que, des del punt de vista quantitatiu, representa encara al nostre país un percentatge mínim de l'economia.

En el context de la crisi, l'economia social suposa una aportació més cap a la seva superació, destacable des del punt de vista qualitatiu perquè significa:

• El protagonisme de nous sectors so-

cials per tirar endavant projectes i iniciatives.

- L'establiment d'un nou tipus de relacions entre les persones.
- L'obertura de nous camps de producció i de serveis, en la línia de millorar la qualitat de vida dels ciutadans.
- La dinamització i l'estructuració del teixit social i, en particular, de la iniciativa local.
- L'eficàcia d'«allò petit» (sovint es tracta d'iniciatives de caràcter local, de petites dimensions, però arrelades en el medi).
- La democratització de la vida econòmica.
- La formació de ciutadans capaços de crear, decidir, organitzar i cooperar.

L'experiència del **MOVIBAIX** empalma i es troba en sintonia amb els principis i les característiques que defineixen a l'economia social.

La nostra experiència no respon a una iniciativa explícita i prèvia per ocupar joves desocupats, sino a la necessitat de desenvolupar un projecte en millors condicions i d'estructurar les entitats d'esplai.

El cert és que la tasca generada pels centres d'espai està donant ocupació a molts joves, a vegades retribuïts econòmicament i d'altres no; aquest fet és molt important, ja que, a part de la funció d'estructurar entitats, ha esdevingut un instrument extraordinàriament útil d'ocupació i d'inserció social dels joves, en el sentit més ampli del concepte d'ocupació.

La pràctica ens demostra que les entitats d'esplai esdevenen autèntiques escoles de gestió i proporcionen llocs de formació cultural i personal molt interessants.

Finalment, cal dir que l'educació en el temps lliure significa un nou camp socio-educatiu i econòmic que cada vegada tindrà més importància i obtindrà un reconeixement social i polític més gran. D'aquest també se'n deriva una nova professió.

Què fa el MOVIBAIX

El **MOVIBAIX**, en tant que moviment, s'estructura i organitza en funció de les necessitats de les entitats que el componen. Això significa que tot allò que fa s'adreça a la millora del funcionament de les entitats i a la seva consolidació.

La seva acció es concreta en quatre àmbits de treball: els serveis, les activitats pròpies, les publicacions i les relacions institucionals.

Els serveis

Els serveis són una de les funcions principals del **MOVIBAIX**. L'objectiu essencial dels serveis del **MOVIBAIX** és contribuir a la millora del funcionament dels centres d'esplai. En la seva gestió també ens plantegem contribuir al finançament de l'estructura del moviment.

L'Escola del Baix

El primer servei que va posar en marxa el **MOVIBAIX** va ser l'**Escola del Baix** amb l'objectiu de formar els monitors en la tasca educativa, en la gestió de les entitats i de ser un instrument de reflexió i d'intercanvi eminentment pedagògic.

L'**Escola del Baix** és una de les escoles de formació en el lleure que hi ha a Catalunya reconegudes per la Generalitat. Organitza els cursos reglats de monitors, directors i de pedagogia del lleure i animació sòcio-cultural, i desenvolupa un pla de formació permanent dels monitors estretament vinculat a les necessitats de les entitats.

L'**Escola del Baix** realitza l'assessorament pedagògic de les entitats que ho requereixen.

Disposa d'una biblioteca especialitzada i edita diverses publicacions.

L'**Escola del Baix** té personalitat jurídica pròpia des de l'any 1984.

Assessorament d'entitats

Una de les funcions bàsiques del **MOVIBAIX** és el seguiment i l'assessorament de les entitats per a la seva progressiva estructuració.

Aquest assessorament pot ser global o específic, en funció de la situació i de la demanda de l'entitat.

Servei d'autocars

El servei d'autocars té per objectiu facilitar la contractació d'autocars per a les sortides de les entitats (excursions, colònies, campaments...) garantint un bon servei amb uns preus avantatjosos.

Amb el volum de desplaçaments del conjunt de les entitats, el **MOVIBAIX** pot obtenir uns bons preus i unes condicions de pagament que una entitat per si sola difícilment obtindria.

Es tracta d'un servei que també s'ofereix a d'altres associacions i escoles de la comarca.

Servei d'assegurances

El **MOVIBAIX** contracta també una pòlissa d'assegurances per al conjunt de les entitats del moviment, que cobreix els accidents, la responsabilitat civil i l'assegurança dels locals de les entitats.

De la mateixa manera que el servei d'autocars, en tractar aquest tema en conjunt, amb el volum que això significa, s'obtenen unes condicions millors que les que obtindria una entitat per si sola.

Servei de copisteria

El moviment té organitzat també un servei de copisteria i enquadernació per a la producció de materials de les entitats.

Aquest servei pretén donar rendibilitat a les inversions que el **MOVIBAIX** ha fet en aquest camp per al funcionament de la seva estructura.

Servei de colònies i campaments

D'acord amb l'Associació Catalana de Cases de Colònies, el **MOVIBAIX** ofereix la possibilitat a les seves entitats d'utilització d'instal·lacions adequades per a les activitats de vacances i de natura en general, desenvolupant programes específics d'educació ambiental en relació al medi natural.

Servei d'assessorament comptable

Una de les dificultats principals de les entitats és l'adopció dels instruments comptables necessaris i la gestió econòmica de l'entitat.

El **MOVIBAIX** té organitzat, per a donar resposta a aquesta problemàtica, un assessorament específic per millorar la gestió econòmica dels centres d'esplai.

El balanç d'aquest apartat és també molt positiu, ja que està possibilitant que la majoria de les entitats del **MOVIBAIX** tinguin els instruments necessaris per dur la comptabilitat de forma correcta, per confeccionar els seus pressupostos adequadament i per resoldre els problemes de tresoreria habituals dels centres d'esplai.

Campanyes econòmiques

El **MOVIBAIX** organitza també determinades campanyes econòmiques sobre la base de la coordinació d'esforços de totes les entitats.

Les activitats

El **MOVIBAIX** organitza, en tant que moviment, activitats generals que tenen per objectiu difondre la tasca que desenvolupen les entitats, coordinar determinades actuacions sectorials i incrementar la seva presència en la vida social.

Entre les activitats realitzades en podem destacar quatre:

La Festa del Maig

La Festa del Maig és l'activitat de més volum i projecció externa del moviment.

Es realitza anualment dins la primera quinzena de maig al Parc de Torreblanca. Milers de persones, nens, joves, pares, amics i públic en general es troben en Festa al Parc.

Amb un lema central que dóna cos a l'activitat, s'organitzen des de tots els centres d'esplai del moviment, desenes d'activitats per als infants i els joves. Hi ha també espectacles d'animació, exposicions i d'altres elements festius.

La Festa del Maig vol esdevenir una referència a la comarca. Dins del calendari festiu, està situada en el pòrtic de les festes majors de bon nombre de pobles i ciutats del Baix Llobregat.

Campanyes de sensibilització

Amb motiu de les eleccions municipals de 1987, el **MOVIBAIX** va organitzar la campanya: «**Ei!, i nosaltres?**» **Per uns pobles i ciutats al servei dels infants i els joves.**

Aquesta campanya, dirigida essencialment als partits polítics i candidats a les eleccions municipals, volia sensibilitzar la societat en general sobre la importància de l'educació en el lleure i incidir en els programes electorals tot fent propostes de treball en aquest sector.

Es van organitzar debats amb els candidats a l'alcaldia de vuit poblacions diferents i el resultat va ser molt positiu.

Aquesta campanya és un exemple

d'una línia de treball encaminada a la sensibilització de la tasca que les entitats desenvolupen a cada ciutat.

L'activitat amb els joves

Des de fa tres anys, el **MOVIBAIX** coordina una activitat conjunta dels centres d'esplai que treballen amb adolescents i joves.

Aquesta tasca, que aglutina a uns 400 joves, es concreta en el desenvolupament d'una sèrie d'activitats que tenen per objecte estimular la relació i el coneixement entre els grups de joves de diverses poblacions i el desenvolupament d'accions per la millora del medi. En els dos darrers anys s'han efectuat accions de neteja i senyalització a la serra de Collserola, d'acord amb el Patronat Metropolità de Collserola, amb resultats molt positius a tots els nivells.

El treball internacional

En el darrer període, a partir d'experiències d'intercanvis realitzades per algunes entitats del moviment i de l'organització d'alguns viatges d'estudi per part de l'**Escola del Baix**, s'ha concretat un programa d'actuació entorn del treball internacional des de la perspectiva de l'educació en el lleure.

Aquest programa té dues grans realitzacions: l'organització d'un curs pilot d'especialització en el treball internacional realitzat conjuntament amb el moviment **Les Francas** i el **MOVIBAIX** de composició mixta de francesos i catalans, i el desenvolupament de nou intercanvis internacionals l'estiu de l'any 1990 amb associacions franceses, italianes i alemanyes.

La Festa d'aniversari

Cada any, coincidint amb l'aniversari de la nostra constitució, el moviment organitza una festa de tots els monitors.

Aquesta festa és itinerant i cada any se celebra en una població diferent. És una activitat de caràcter intern, de relació i cohesió dels monitors i de caire estrictament lúdic i festiu.

Les publicacions

El **MOVIBAIX** edita de forma bimensual la publicació «El Diari del MOVIBAIX».

Aquesta publicació es distribueix de forma massiva entre els monitors, les entitats i institucions del Baix Llobregat i entre sectors del moviment juvenil i d'esplai de Catalunya.

Té una doble funció, externa i interna. Intenta reflectir els esdeveniments més importants de la vida del moviment, tracta de problemàtiques significatives del Baix Llobregat i aporta elements de reflexió sobre temes generals o específics relacionats amb l'activitat de l'entitat.

A un altre nivell, el **MOVIBAIX** edita materials de reflexió directament vinculats a la vida del moviment, com, per exemple, el document *Societat i Valors* inscrit en la campanya «Azimut. Coordenades per al futur», i d'altres de caràcter similar.

Les relacions institucionals

Un dels objectius del **MOVIBAIX**, tal com hem explicat en un capítol anterior, és «ser interlocutor davant la societat i l'Administració en tot allò que es relaciona amb la població infantil i juvenil i la seva educació en el lleure».

La presència institucional és, doncs, un dels aspectes importants de l'activitat del **MOVIBAIX**.

El **MOVIBAIX** ha obtingut un reconeixement important per part de les institucions de l'Estat, a nivell local, comarcal i autonòmic. Subscriu un conveni amb la Direcció General de Joventut per a totes les entitats que en són membres. Ha estat declarat d'utilitat pública pel Consell Comarcal i per set ajuntaments, i estableix relació continuada amb diversos departaments vinculats a la nostra activitat.

En un altre ordre de coses, té una presència significativa en diverses instàncies de coordinació a nivell comarcal i en el camp juvenil i del lleure i participa en projectes que es duen a terme amb altres associacions.

El **MOVIBAIX** també és membre del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i de la Coordinadora Catalana al Servei de l'Infant.

Com està organitzat i finançat

L'organització

El **MOVIBAIX** té una estructura orgànica molt simple i basada en la realitat de les entitats que el constitueixen.

Es tracta d'una estructura de funcionament molt horitzontal en la qual hi ha una important participació de les entitats en la presa de decisions.

Una vegada l'any es reuneix l'Assemblea General, que està composta per totes les entitats adherides i les persones que en són socis de forma individual.

Aquesta Assemblea aprova l'informe de gestió anual, que inclou la valoració del curs anterior i el projecte d'actuació amb el corresponent balanç econòmic i el pressupost. L'Assemblea escull una Junta Directiva per un període de tres anys.

La Junta Directiva és un òrgan ampli i representatiu, actualment compost per 25 persones. Es reuneix unes cinc vegades l'any i fa el seguiment de l'informe de gestió aprovat per l'Assemblea. La Junta escull el President que proposa un Secretariat o equip executiu de govern i un Gerent, que alhora són ratificats per la Junta Directiva.

Aquest Secretariat és el responsable de l'execució del programa de treball i del pressupost i es reuneix cada tres setmanes.

L'assemblea es pot reunir amb caràcter extraordinari a proposta de la Junta Directiva o d'un 25% dels socis del moviment.

El Gerent té la responsabilitat de configurar l'equip humà que es fa càrrec de l'estructura del moviment i de garantir el seu correcte funcionament.

El finançament

El **MOVIBAIX** treballa amb una pre-

carietat de recursos considerable. No és, doncs, un moviment consolidat des de l'aspecte financer.

Té bàsicament quatre fonts de finançament, d'importància desigual:

- Les que provenen de l'administració pública (Generalitat i ajuntaments).
- Les que provenen dels socis (entitats i persones).
- Els ajuts d'entitats privades (fundacions).
- Les que genera la pròpia activitat i funcionament del **MOVIBAIX** (activitats i serveis).

Tenim plantejat un doble objectiu a assolir en els propers anys: obtenir més recursos de tipus general per garantir l'estructura de personal mínima que requereix el moviment a partir d'aportacions consolidades de l'administració pública, i incrementar especialment els ingressos propis per garantir les activitats i el programa d'actuació del moviment i gaudir, d'aquesta manera, d'una major autonomia financera.

Els ingressos per part de l'Administració pública no estan prou consolidats i sovint depenen de les orientacions conjunturals de determinades línies de subvenció. Això dóna un factor d'inestabilitat i precarietat en el nostre funcionament que no ajuda a consolidar-lo. D'altra banda, aquestes ajudes són molt insuficients i no garanteixen l'estructura bàsica necessària del **MOVIBAIX**.

Podem concloure que el funcionament del moviment està garantit en bona mesura —excessivament al que correspondria en una situació normalitzada— per l'aportació de voluntariat en tota la seva activitat.

Anàlisi i perspectiva del MOVIBAIX

L'aportació del MOVIBAIX

La creació del **MOVIBAIX** ha estat molt positiva des de la perspectiva de consolidació de les entitats de lleure del Baix llobregat.

Més enllà dels serveis concrets que s'han pogut articular i del benefici concret que n'han tret els centres d'esplai, ha donat credibilitat i perspectiva de futur a moltes realitats que es trobaven aïllades i disperses.

L'existència del **MOVIBAIX** ha possibilitat, d'altra banda, la creació de noves entitats que probablement sense el coixí del moviment no haguessin tirat endavant.

El **MOVIBAIX** ha contribuït també al desenvolupament d'una línia de suport al teixit associatiu per part de les administracions locals, sobre la base del respecte i l'establiment d'un clima de diàleg i de treball comú entre ajuntaments i entitats en el sector de la infància i la joventut en el temps lliure.

L'experiència del **MOVIBAIX** ha aportat força elements innovadors en el camp de l'educació del lleure a Catalunya, tant pel que fa a la gestió de les entitats i a la capacitat de generar nous projectes, com a la reflexió pedagògica i a la definició d'un determinat model d'entitat.

El **MOVIBAIX** ha possibilitat la participació d'un sector de la població prou significatiu en la vida local i comarcal i en els esdeveniments socials que l'afecten.

Per tot això, podem fer un balanç molt positiu, més encara quan aquest treball s'ha desenvolupat en condicions molt precàries i en un medi força castigat socialment. Aquest balanç positiu no ens ha d'amagar, tanmateix, les greus limitacions i mancances del moviment i de les entitats que el formen. Aquestes limitacions fan referència, principalment, a l'equip humà i la seva forma-

ció, als dèficits infrastructurals de les entitats, a la manca de sistematització del mètode educatiu de l'esplai i a la insuficient dotació de recursos econòmics.

Les perspectives de futur

Hem concretat vuit eixos d'actuació per als propers anys, el desenvolupament dels quals ha de significar la consolidació del **MOVIBAIX** i de la tasca de les entitats:

- La consolidació de les entitats del **MOVIBAIX**.
- La vertebració d'un gran projecte que galvanitzi les realitats i els projectes que s'estan desenvolupant sectorialment.
- L'actualització del nostre pensament i l'elaboració del mètode educatiu de l'esplai.
- El desenvolupament i la progresiva estructuració dels serveis del moviment.
- La major presència a la comarca.
- L'obertura a Europa i el desenvolupament del treball internacional.
- L'estructuració interna del moviment completant l'organigrama de funcionament.
- La resolució del finançament del **MOVIBAIX**.

Les perspectives de futur del moviment, però, van lligades essencialment als recursos humans, econòmics i infrastructurals de què poguem disposar.

El **MOVIBAIX** està vertebrat per un projecte, al nostre entendre, molt consistent. És un moviment basat en realitats concretes molt vinculades a barris, pobles i ciutats. És un moviment amb capacitat de generar il·lusió i que vincula importants sectors de joves. Té un estil de treball marcadament positiu, obert i emprenendor.

Hem defugit parlar del **MOVIBAIX** en termes de moviment consolidat. Amb motiu del nostre cinquè aniversari vàrem encetar una nova etapa de la nostra història, que té per objectiu precisament la consolidació del moviment.

Aquesta consolidació vindrà donada quan les entitats d'esplai de la comarca tinguin el reconeixement que es mereixen i puguin treballar en condicions adequades. Llavors, la consolidació del **MOVIBAIX** serà un fet.

Calen, per tant, recursos suficients. L'Administració pública en tots els seus nivells en té essencialment la responsabilitat. Cal planificar en el sector de la infància i la joventut en el temps lliure i en la seva incorporació en la vida social, de la mateixa manera que es fa en urbanisme, en serveis, en economia o en qualsevol altre àmbit de la vida social i econòmica.

Per la nostra part, continuarem treballant com hem fet fins ara, amb la voluntat de ser útils a la nostra societat i, en particular als infants i els joves del Baix Llobregat.

ÍNDEX

- **PRESENTACIO** 5

- **EL MOVIBAIX** 7
  Definició i dimensió actual 7
  L'origen històric 8
  Els objectius 9

- **El MARC IDEOLOGIC** 11
  Els canvis en la societat actual 11
  Les opcios ideològiques del moviment 12

- **EL CENTRE D'ESPLAI COM A INSTITUCIÓ EDUCATIVA** 15
  El centre d'esplai educa 16
  El temps lliue com a espai educatiu 17
  Infants i joves 18
  Arrelat en el medi 19
  Associació sense afany de lucre 20
  Servei públic 21
  Voluntaris i professionals 22
  Autoocupació i economia social 24

- **QUÈ FA EL MOVIBAIX** 27
  Els serveis 27
  Les activitats 29
  Les publicacions 30
  Les relacions institucionals 31

- **COM ESTÀ ORGANITZAT I FINANÇAT** 33
  L'organització 33
  El finançament 33

- **ANÀLISI I PERSPECTIVA DEL MOVIBAIX** 35
  L'aportació del **MOVIBAIX** 35
  Les perspectives de futur 36

TÍTOLS PUBLICATS

1. **TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social. Un projecte «arriscat, però que té el privilegi de ser una plataforma lliure per a crear educació».

2. **CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta decididament, no tant per atendre una demanda genèrica d'atenció social, com per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.

3. **MOVI D'A,** Moviment d'Aturats del barri de La Mina, de Sant Adrià del Besòs, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, a través d'una dinàmica associativa, la integració dels joves no sols al món laboral sinó també a la societat on viuen.

4. **LA VOLA,** és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, adquireixi coneixements, actituds i comportaments que l'orientin a participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient.

5. **FUSTALL** és una associació nascuda d'un equip d'educadors de carrer, que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència, amb un contacte constant amb el carrer i molt desarrelats socialment. Utilitzant la fusta com a mitjà, han constituït un petit taller de fusteria: Fustall.

En preparació

- Formació d'adults a la Perona
- Associació Tapís
- Escola d'adults de La Verneda

El MOVIBAIX és un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat. Ofereix serveis als centres d'esplai i als ajuntaments de la comarca per millorar i ampliar l'activitat educativa en el temps lliure amb un caràcter de servei públic. Treballa per augmentar la consciència ciutadana entorn de la necessitat d'educació en el lleure, on predominin uns determinats valors, i pel reconeixement social de la tasca que realitzen els centres d'esplai

SERVEIS DE CULTURA POPULAR
fundació cultural